

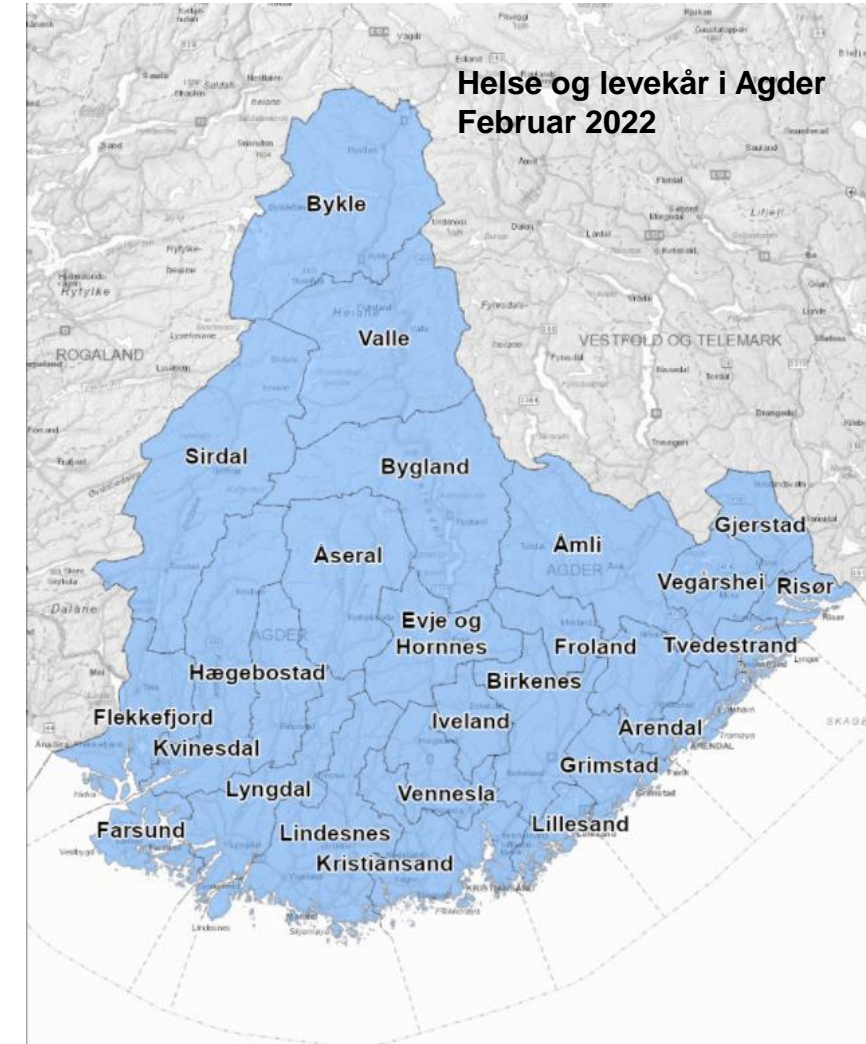

AGDER
fylkeskommune

«Surt liv på det blide Sørland»

Fra 1993 rapport til 2022

Hvordan står det til i Agder nå ?

Forbehold

Demografiske endringer

- Befolkningsøkning generelt og med det endring av forholdstall og andelsberegning
- Aust-Agder og Vest-Agder er blitt Agder

Offentlige støtteordninger har endret seg

- Rammer, premisser og regler
- Arbeidsavklaringspenger ble innført fra 1.3.2010, og erstattet da både tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger og attføringspenger.

Endringer næringsstruktur og arbeidsliv

Innholdsfortegnelse 1993 rapport

**Samstilling av statistikken fra
1993 til 2022 tar utgangspunkt
i den opprinnelige
innholdsfortegnelsen**

Innholdsfortegnelse	Side
1. Innholdsfortegnelse	
2. Forord	2
3. Oppsummering	3
4. Hypotester (mulige forklaringer)	5
5. Helsestatistikk	6
6. Sosialstatistikk	7
7. Trygdestatistikk	7
- Uførepensjon	9
- Trygdeforvaltningens utgifter i 1992	12
- Sykepenger	13
- Attføring	13
- Diverse figurer og tabeller	14
8. Familieforhold	24
9. Kriminalitet	24
10. Økonomiske strukturdata for Agder-fylkene	24

Oppsummering

Helsestatistikk

1993

- Dødeligheten i aldersgruppen opp til 64 år stiger i Agderfylkene, mens den går nedover i resten av landet.

2022

- Dødeligheten i aldersgruppen opp til 74 år har vært synkende over tid, både i landet og i Agder.
- Dødeligheten ligger jamt over litt høyere i Agder enn landsgjennomsnittet, og mest i gruppen med grunnskole som høyeste utdanning.
- Forventet levealder er noe lavere i Agder enn landsgjennomsnittet.
- Agder har den største forskjellen i forventet levealder mellom de som har grunnskole og de som i tillegg har videregående eller høyere utdanning (indikator på sosiale helseforskjeller i fylket).

Helsestatistikk

1993

- Spedbarnsdødeligheten (0-1 år) i Agderfylkene er den høyeste i landet.

1993

- I både Aust-Agder og Vest-Agder ligger salget av vanedannende legemidler betydelig over landsgjennomsnittet.

2022

- Spedbarnsdødeligheten har blitt kraftig redusert i hele landet. Agder har den nest laveste dødelighet i landet.

2022

- Agder har den høyeste andelen legemiddelbrukere av smertestillende midler, sovemidler og beroligende midler (vanedannende) i landet.

Sosialstatistikk

1993

- I Aust-Agder er det betydelig større andel sosialhjelpsmottakere enn i landet for øvrig. Vest-Agder ligger litt under landsgjennomsnittet, men er inne i en meget sterk vekst.

1993

- Både i Aust-Agder og Vest-Agder er det klart flere unge sosialhjelpsmottakere enn i landet ellers.

2022

- Agder ligger likt med landsgjennomsnittet i sosialhjelpstilfeller.
- Både i Agder og landet synker antallet.
- I Agder synker antallet mer enn landet

2022

- I Agder er det flere unge sosialhjelpstilfeller enn landet ellers.

Sosialstatistikk

1993

- Det er flere meldinger til barnevernet i forhold til antall barn i Aust-Agder enn i landet ellers. Vest-Agder ligger på landsgjennomsnittet.

2022

- Agder ligger omtrent likt med (men noe under) landsgjennomsnittet i forhold til barnevernsmeldinger i løpet av året.
- Det er noe flere anmeldelser av kriminalitet og vold i Agder enn landet for øvrig.

Trygdestatistikk

1993

- Aust-Agder og Vest-Agder har en større andel uførepensjonister og har hatt en sterkere vekst i antall uførepensjonister enn resten av landet.
- Det er betydelig flere løpende sykepengetilfeller i Agderfylkene enn i landet for øvrig. Også varigheten er lengre enn i landet ellers.
- Det er forholdsvis flere på attføring i Agderfylkene enn landet ellers.
- Trygdeforvaltningen har større utgifter per innbygger i Agderfylkene enn i landet for øvrig på områdene uførepensjon, attføring, ugifte/skilte forsørgere og til medisiner.

2022

- Agder har den høyeste andelen mottakere av stønad til livsopphold (20 -66 år) i landet (omfatter mottakere av uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, arbeidsledighetstrygd, overgangsstønad for enslige forsørgere og tiltaksmottakere (individstønad)).
- Agder har den høyeste andelen mottakere av uføretrygd (18-67 år) i landet. Andelen er høy i alle aldersgrupper. Tilgangen av nye mottakere av uføretrygd har over tid vært større enn landet ellers.
- Agder har den høyeste andelen i landet av avsluttede sykefraværstilfeller med over 8 ukers varighet.
- I 2020 var utbetalinger av trygd per innbygger (18-66 år) klart høyere enn landsgjennomsnittet.

Statistikk struktur

1993

- Verdien av alt som produseres av varer og tjenester per innbygger (brutto regionprodukt) er for Aust-Agder blant de laveste i landet, mens Vest-Agder ligger litt under landsgjennomsnitt. Østre Agder/Indre Agder har det laveste brutto regionprodukt per innbygger, bortsett fra Nord-Troms.

1993

- Nettoinntektene (ligning 1990) ligger for Aust-Agders vedkommende 10 000 under landsgjennomsnittet, mens Vest-Agder ligger 7000 under landsgjennomsnittet.

2022

- Fylkesfordelt nasjonalregnskap (BNP-indeks per sysselsatte) for Aust-Agder var i 2019 nest lavest i landet, mens Vest-Agder lå under landsgjennomsnittet.

2022

- Disponibel inntekt (kr.) per person i husholdningene var i 2019 ca. 25 000 under landsgjennomsnittet for både Aust-Agder og Vest-Agder. Agderfylkene ligger lavest i landet.

Statistikk struktur

1993

- Utdanningsnivået (andel personer med fullført videregående skole) er høyt i både Aust- og Vest-Agder.

1993

- Andelen av kvinner som arbeider mer enn 30 timer per uke ligger 10 prosent under landsgjennomsnittet i Aust-Agder og 13 prosent under landsgjennomsnittet i Vest-Agder.

2022

- Utdanningsnivået har høynet seg betraktelig i landet som helhet og i Agder.
- I Agder er andelen personer med fullført videregående skole høyt, sammenlignet med landet som helhet.
- I Agder er andelen personer med lang universitets- og høyskole utdanning lavere enn landet som helhet.

2022

- Andelen av sysselsatte kvinner som jobber 80 prosent eller mer i Agder ligger 7 prosent under landsgjennomsnittet.

Statistikk struktur

1993

- Arbeidsledigheten i Agderfylkene har i en lang periode ligget over landsgjennomsnittet.

1993

- Både Aust-Agder og Vest-Agder har en befolkningsvekst på rundt det dobbelte av landsgjennomsnittet.

2022

- I store deler av perioden 1999 – 2021 lå arbeidsledigheten i Agderfylkene over landsgjennomsnittet.

2022

- I perioden 2015-2019 hadde Agderfylkene høyere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet. 3,2 prosent befolkningsvekst på Agder, mot 3,1 prosent landet under ett.

Helsestatistikk

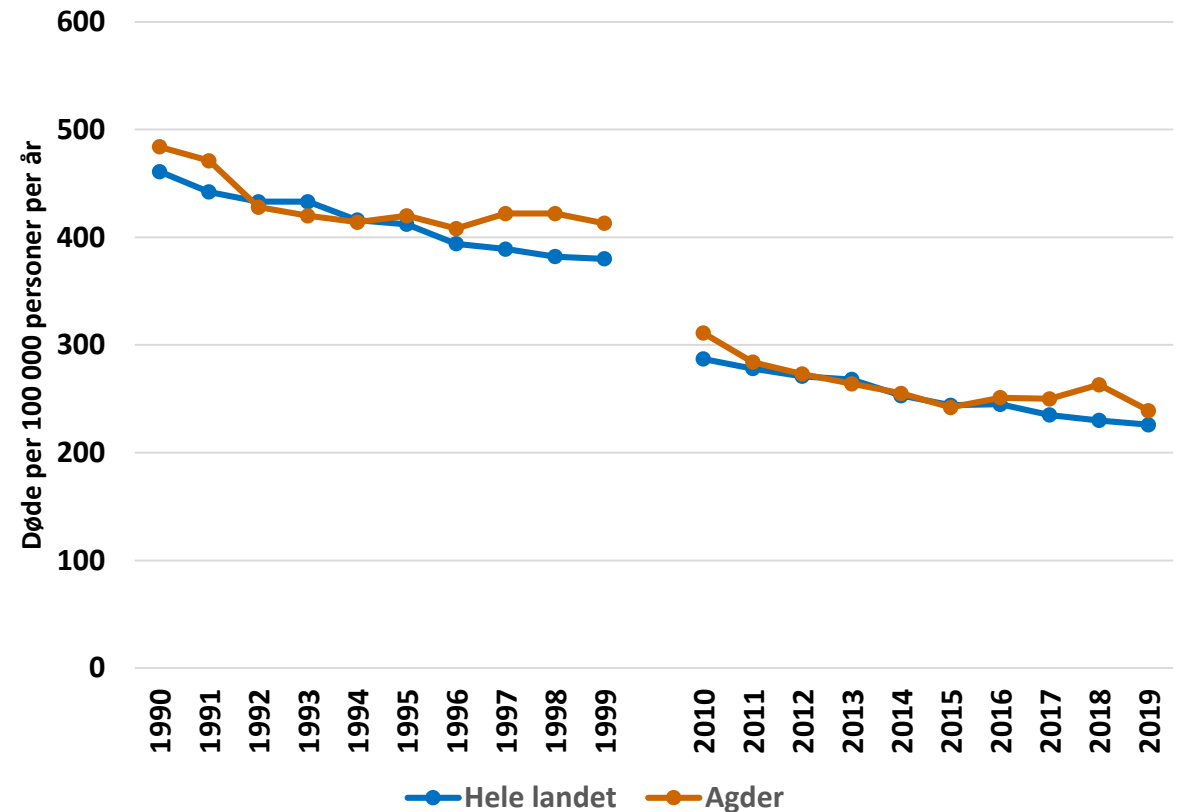
Dødelighet

Dødelighet (standardiserte tall) pr.
100 000 innbyggere 0-64 år, 1993

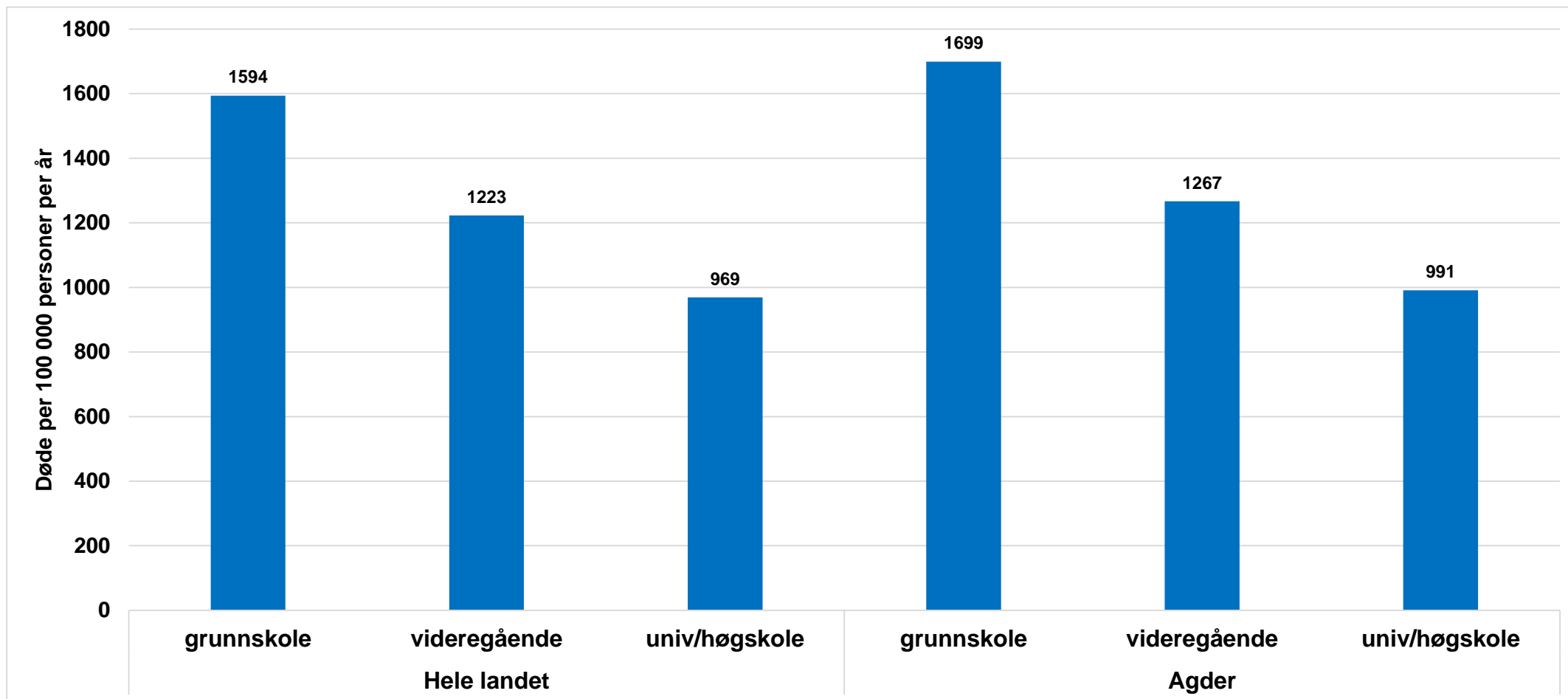
	1981 -90	Endring fra 1971-80 i %
Landet	251	- 4,8
Vest-Agder	274	+ 0,2
Aust-Agder	268	+ 1,0

Kilde; Hjulet 1993

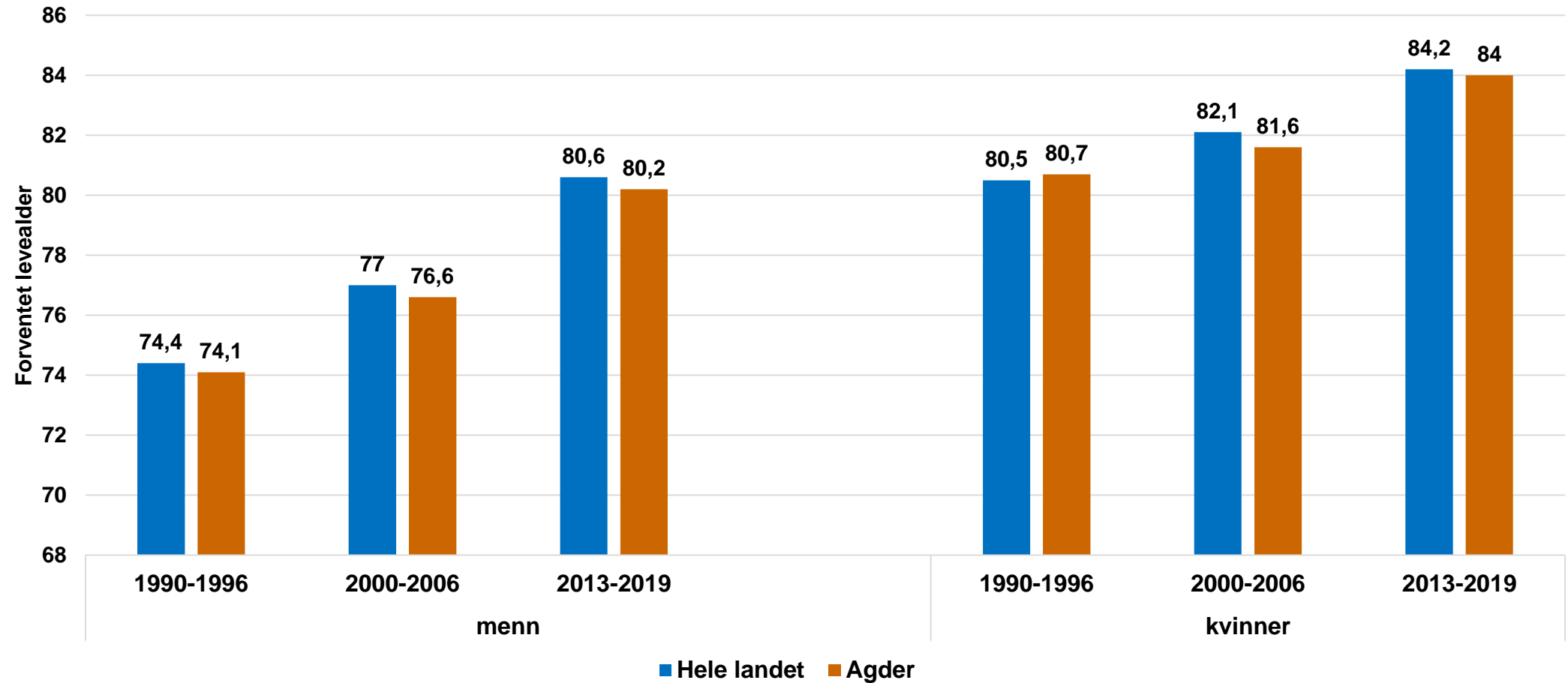
Totaldødelighet – 0-74 år, begge kjønn,
døde per 100 000 personer, per år, standardisert

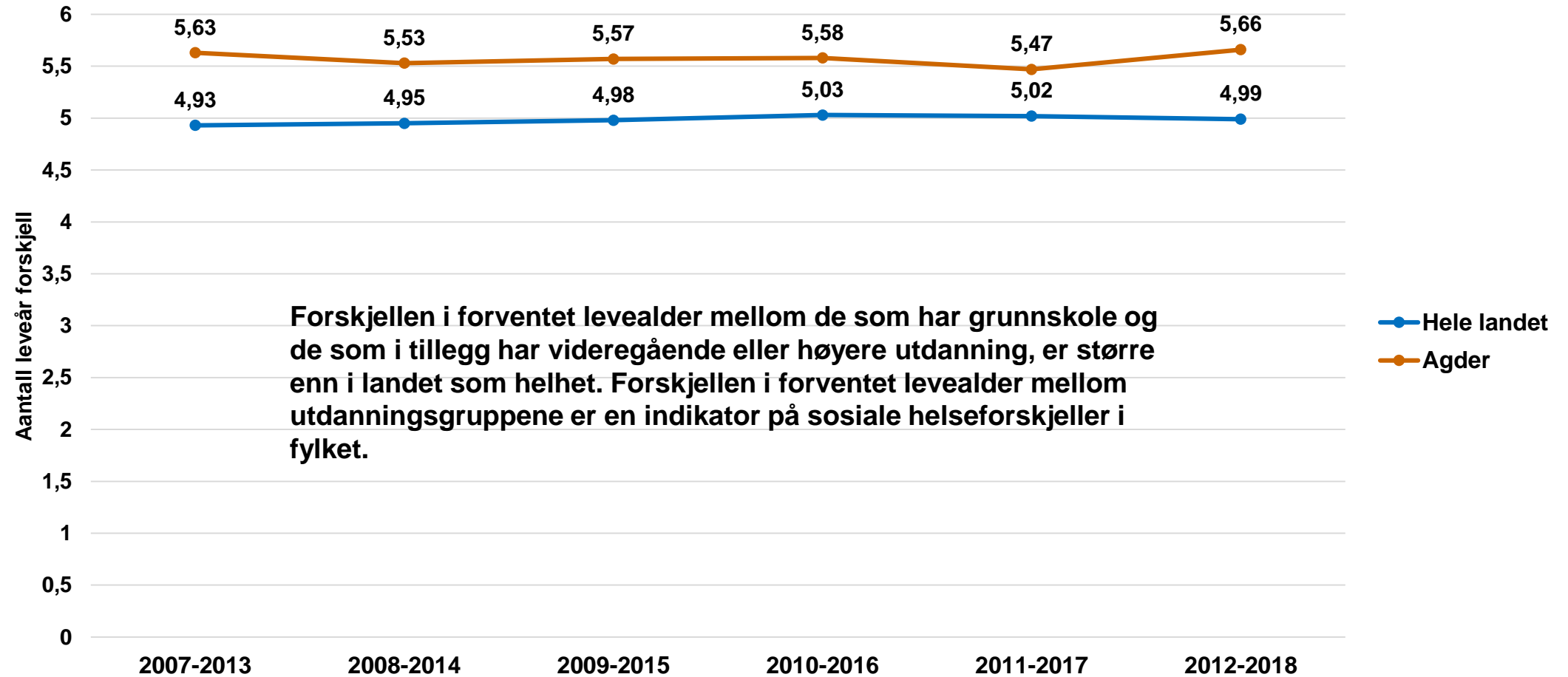
Totaldødelighet etter utdanning (30 år og over) begge kjønn, døde per 100 000 personer per år, standardisert, 2014-2018

Forventet levealder menn og kvinner

Forventet levealder, forskjell mellom to utdanningsgrupper

Spedbarnsdødelighet 1993 og 2022

Spedbarnsdødelighet, døde i første leveår per 1000 levendefødte			
	1986-1990	2011-2015	2016-2020
Landet	7,8	2,4	2,1
Aust-Agder	10,4	2,1	
Vest-Agder	9,8	2,1	
Agder	-	-	1,8

1993: Det er ingen fylker i landet som har høyere spebarns dødelighet enn Aust-Agder og Vest-Agder

2020: Agder har nest laveste spebarns dødelighet i landet

Legemiddelbruk

Salg av avhengigsskapende legemidler – døgndiagnoser pr.1000 innbyggere pr. døgn, 1991

	Anxiolytica etc.	Hypnotica/sedativa etc.
Landet	22,7	35,7
Vest-Agder	32,1	43,4
Aust-Agder	30,7	50,1

Kilde: » Rusmidler i Norge 1993»

Brukere per 1000 innbyggere, alle aldre, begge kjønn, 2020

	Antidepressiva	Smertestillende midler	Sovemidler og beroligende midler*
Landet	65,6	241,5	110,2
Agder	65,5	262,8	131,8

Kilde; Reseptregisteret, Folkehelseinstituttet

* Sovemidler og beroligende midler omfatter Anxiolytica, Hypnotica og sedativa.

Sosialstatistikk

Selvmord

Selvmord blant unge (15 -29 år) antall pr.100 000 innbyggere

	1975-1981	1982-1988
Norge	11,7	15,3
Agder	9,1	18,9

Veksten i Agderfylkene er særlig blant unge menn.

Kilde; Tidsskrift for den norske lægeforening nr.16 1993.

Selvmord 0- 44 år, antall døde per 100 000 innbyggere per år, standardisert

		1990-1994	2016-2020
Norge	Menn	17,5	13,5
	Kvinner	5,2	5,6
Agder	Menn	18,7	14,8
	Kvinner	8,5	6,0

Antall selvmord har gått noe ned i Norge og Agder siden 1990. I Agder også en nedgang blant kvinner.

Kilde; Dødsårsaksregisteret ved Folkehelseinstituttet

Sosialhjelp

Sosialhjelputbetalinger pr.1000 innbyggere

	1991	Indeks (1990=100)
Norge	5,1	104
Vest-Agder	4,9	116
Aust-Agder	6,3	102

Kilde; Hjulet 1993

Sosialhjelpstilfeller per 1000 innbyggere, alle aldre

	2020	Indeks (2010=100)	Indeks (2018=100)
Landet	29	103	93
Agder	29	97	86

Kilde; SSB tabell 08900

Sosialhjelp - Barn og Ungdom

Sosialhjelpsmottakere (18-24 år) i prosent av gruppen

	1992	Indeks (1991=100)
Norge	10,3	105
Vest-Agder	12,0	122
Aust-Agder	15,5	106

Kilde; Hjulet 1993

Sosialhjelpsmottakere (18-24 år) i prosent av gruppen

	2020	Indeks (2010=100)	Indeks (2018=100)
Landet	18,5	82	91
Agder	21,4	78	82

Indeks er beregnet på antall sosialhjelpsmottakere 18-24 år

Kilde; SSB tabell 08900

Barnevernsmeldinger

Barneverns-meldinger per.1000 barn

	1992
Norge	26,6
Vest-Agder	26,9
Aust-Agder	30,2

Kilde; Hjulet 1993

Barneverns-meldinger i løpet av året per.1000 barn (0-22 år)

	2020
Norge	39,5
Agder	38,9

Kilde; SSB Tabell 10673

Trygdestatistikk

Uførhet

Uførepensjonister per 1000 (16-49 år)	
	1992
Norge	30,9
Vest-Agder	41,0
Aust-Agder	41,2

Kilde; Hjulet 1993

Mottakere av varig uførepensjon, begge kjønn, andel i prosent (18- 44 år)

	2017
Norge	3,4
Vest-Agder	4,8
Aust-Agder	5,8

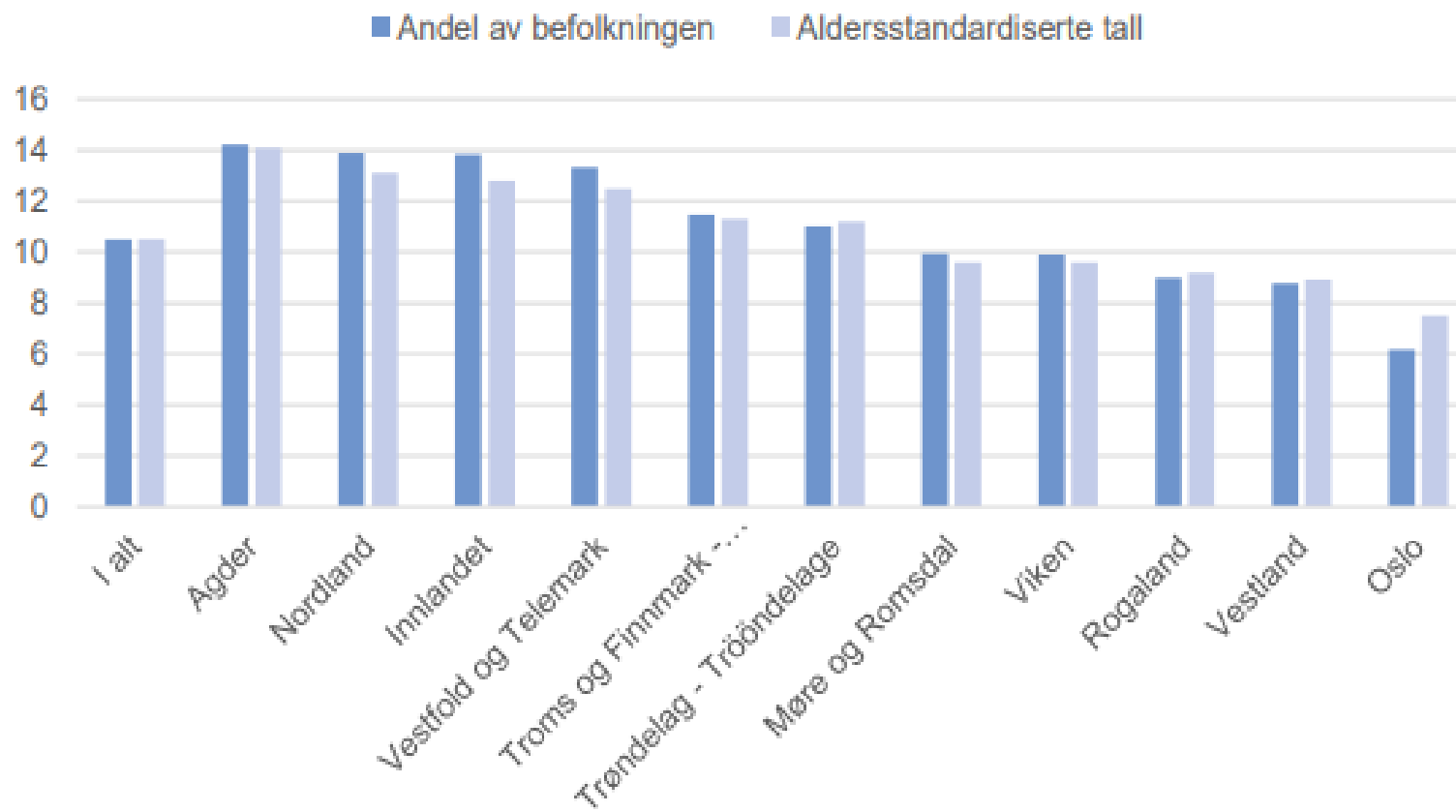
Kilde, Norgeshelsa, NAV

Uføretrygdede i prosent av befolkningen 18 -67 år

	2020
Norge	10,6
Agder	14,5

Kilde; SSB Tabell 11715

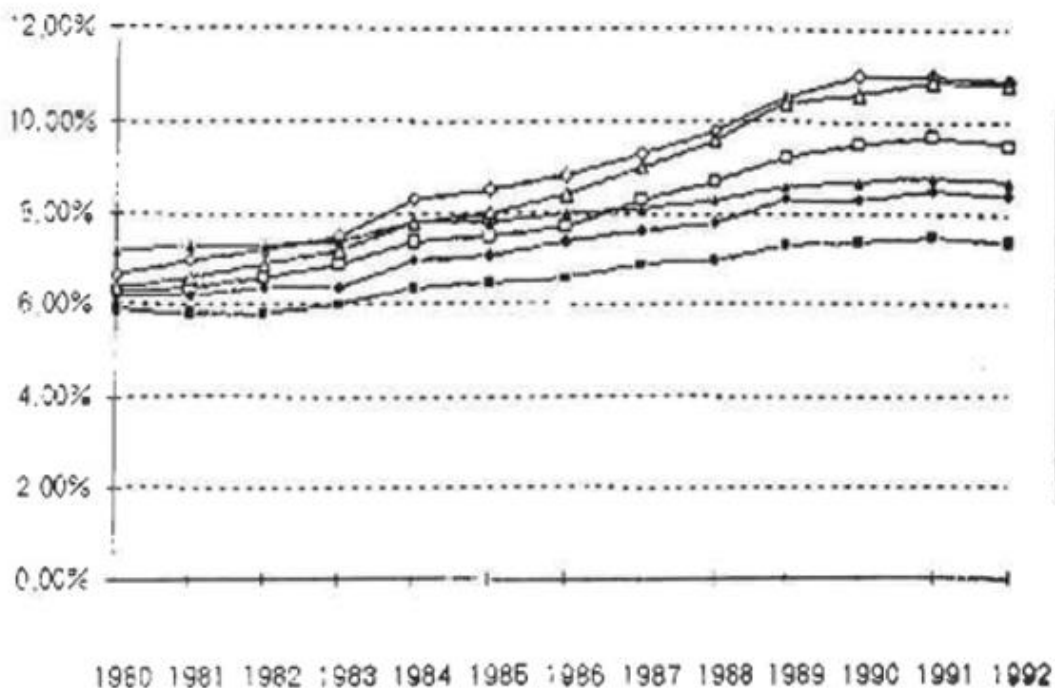
Andelen uføre (18-67 år) i fylket per 30.09.2021. Andel og aldersstandardisert andel. Synkende sortert etter andelen i fylket. Prosent

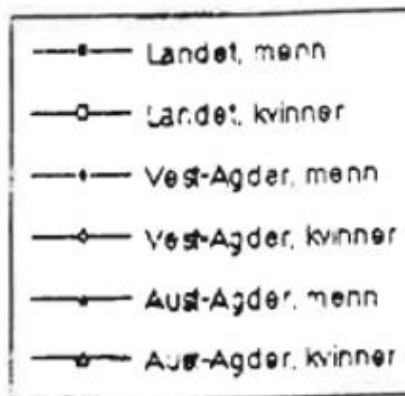
Kilde: NAV

1993

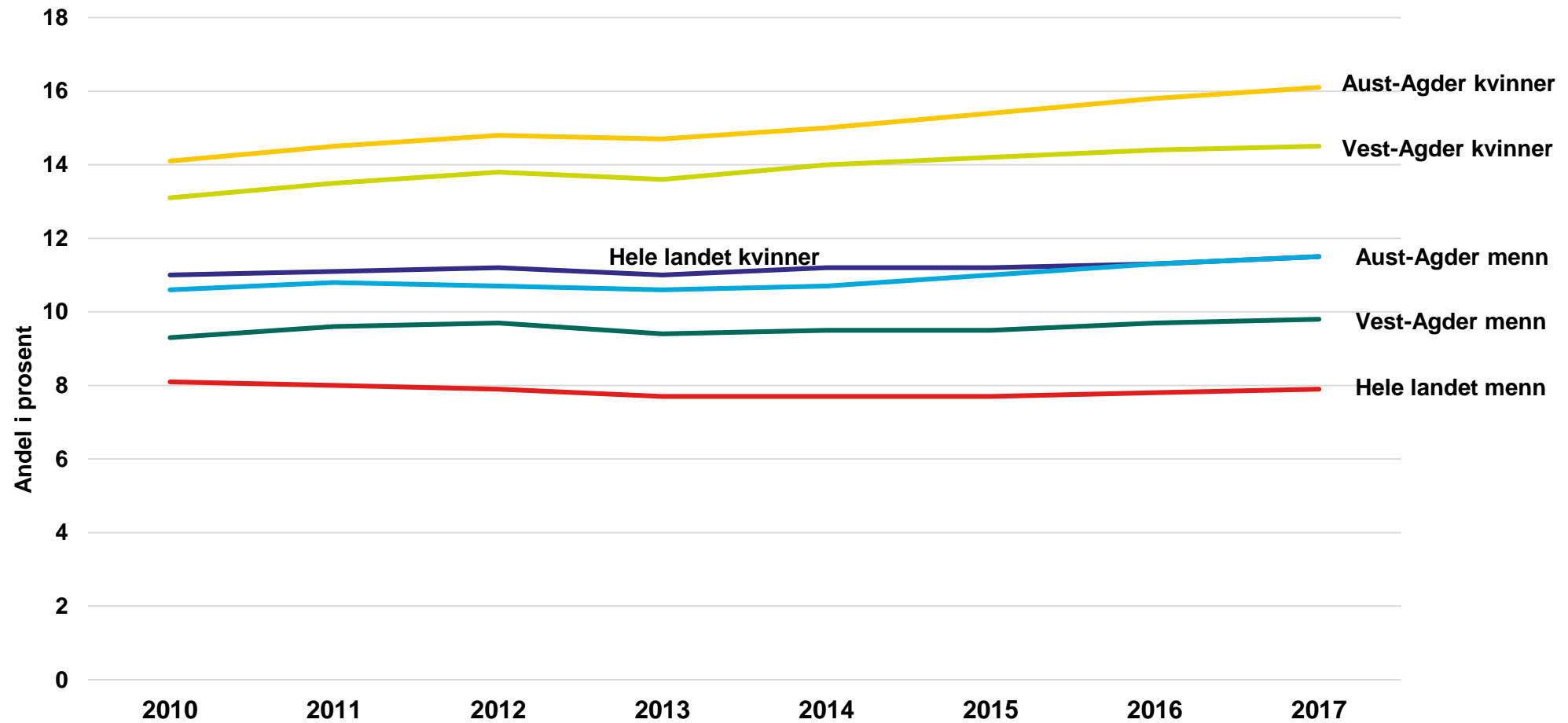
Antallet uførepensjonister i % av befolkn.

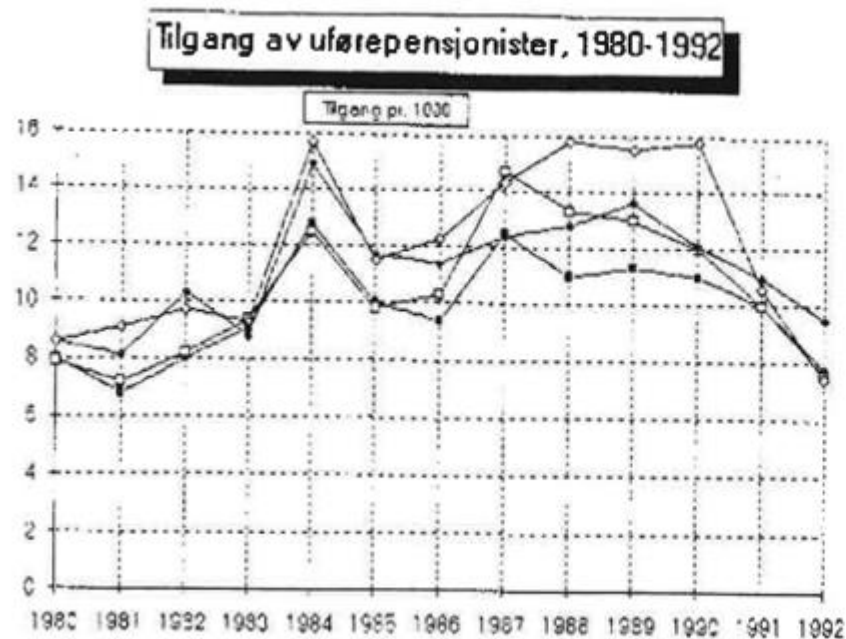
Hvis en ser på utviklingen i antallet uførepensjonister fra 1980 og fram til 30/6-1993 ser en at antall uførepensjonister i prosent av befolkningen har økt sterkere i Agder-fylkene enn snittet for landet. Utviklingen er særlig utpreget for kvinner. Både når det gjelder kvinner og menn har andelen uførepensjonister i hele perioden vært høyere i Agder-fylkene enn i resten av landet. Ved utgangen av 1992 så man for første gang en nedgang i antallet uførepensjonister i landet - nedgangen i Agder-fylkene var ikke like stor. Nedgangen for landet fortsatte fram til 30/6-1993 - i Agder-fylkene var det en svak økning i uførepensjonister fra 31/12-1992.

Mottakere av varig uførepensjon, 18 -67 år andel (prosent) 2010 - 2017

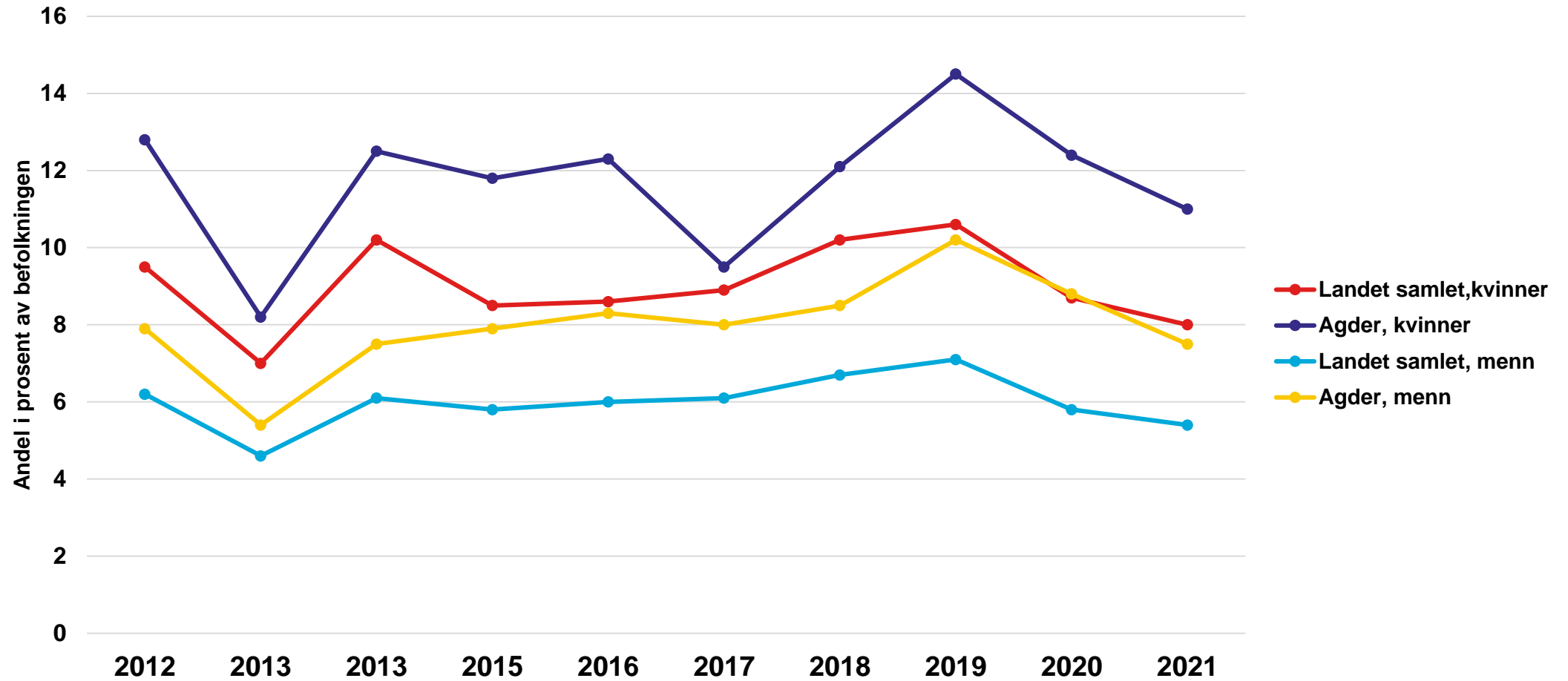
1993

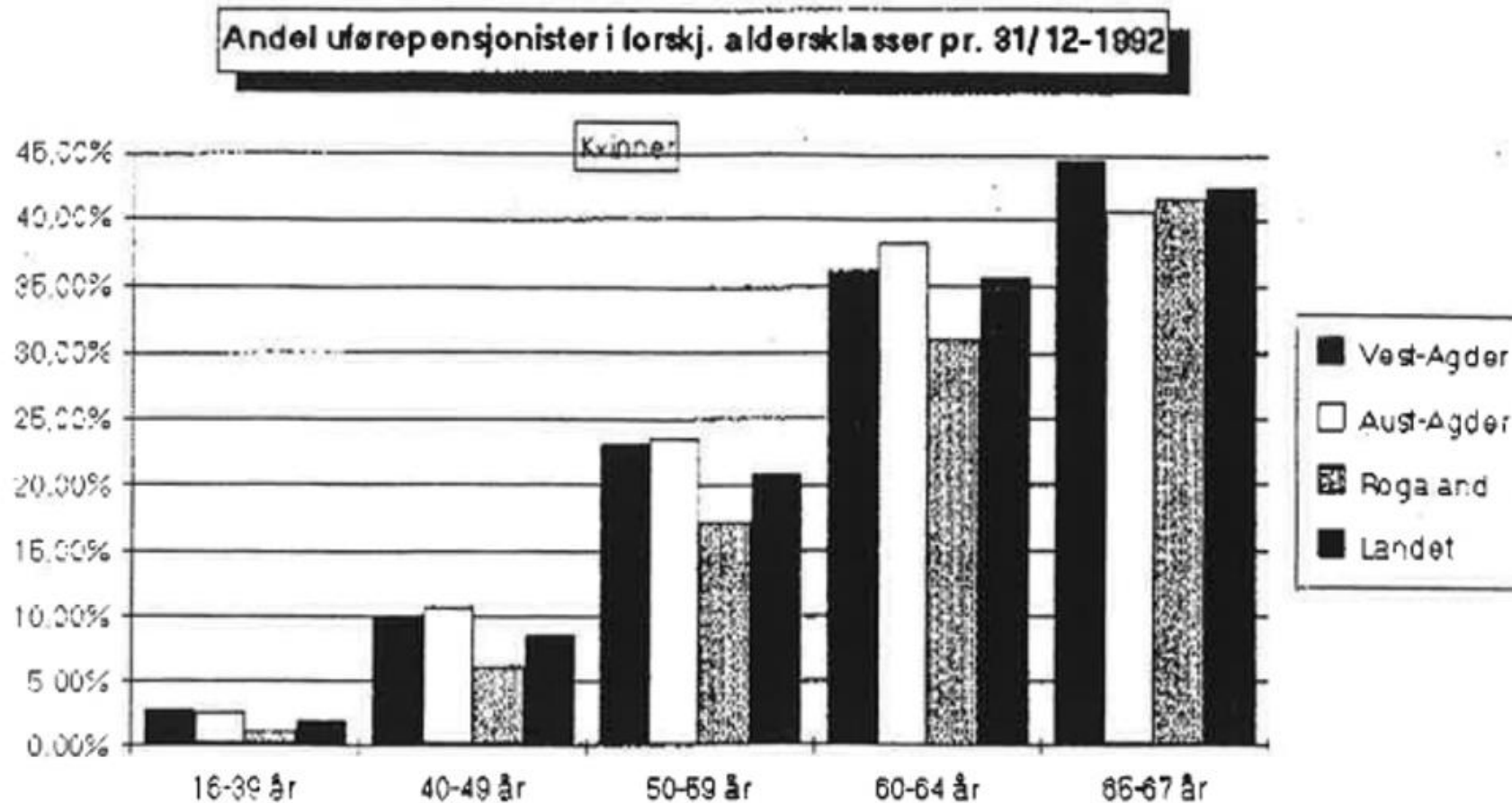
Figuren viser tilgangen av uførepensjonister i Vest-Agder i forhold til landet. Utviklingen i Aust-Agder har vært noenlunde tilsvarende. En ser for det første at tilgangen av kvinnelige uførepensjonister har vært høyere enn tilgangen av mannlige uførepensjonister helt fram til 1991 (i Aust-Agder fram til 1989). Etter dette har tilgangen av kvinnelige uførepensjonister vært lavere enn tilgangen av mannlige uførepensjonister. Dette kan tyde på at innstramningene de senere år i uførepensjonsordningene i sterkere grad rammer kvinner enn menn.

Når det gjelder tilgang av uførepensjonister i Agder-fylkene må en se Vest- og Aust-Agder hver for seg. For Vest-Agders del har denne i årene fra 1980 til 1992 ligget høyere enn landet i disse fylkene enn i landet. For Aust-Agders del hadde dette fylket lavere tilgang enn landet både i 1990 og 1991, mens man i 1992 igjen hadde høyere tilgang enn landet.

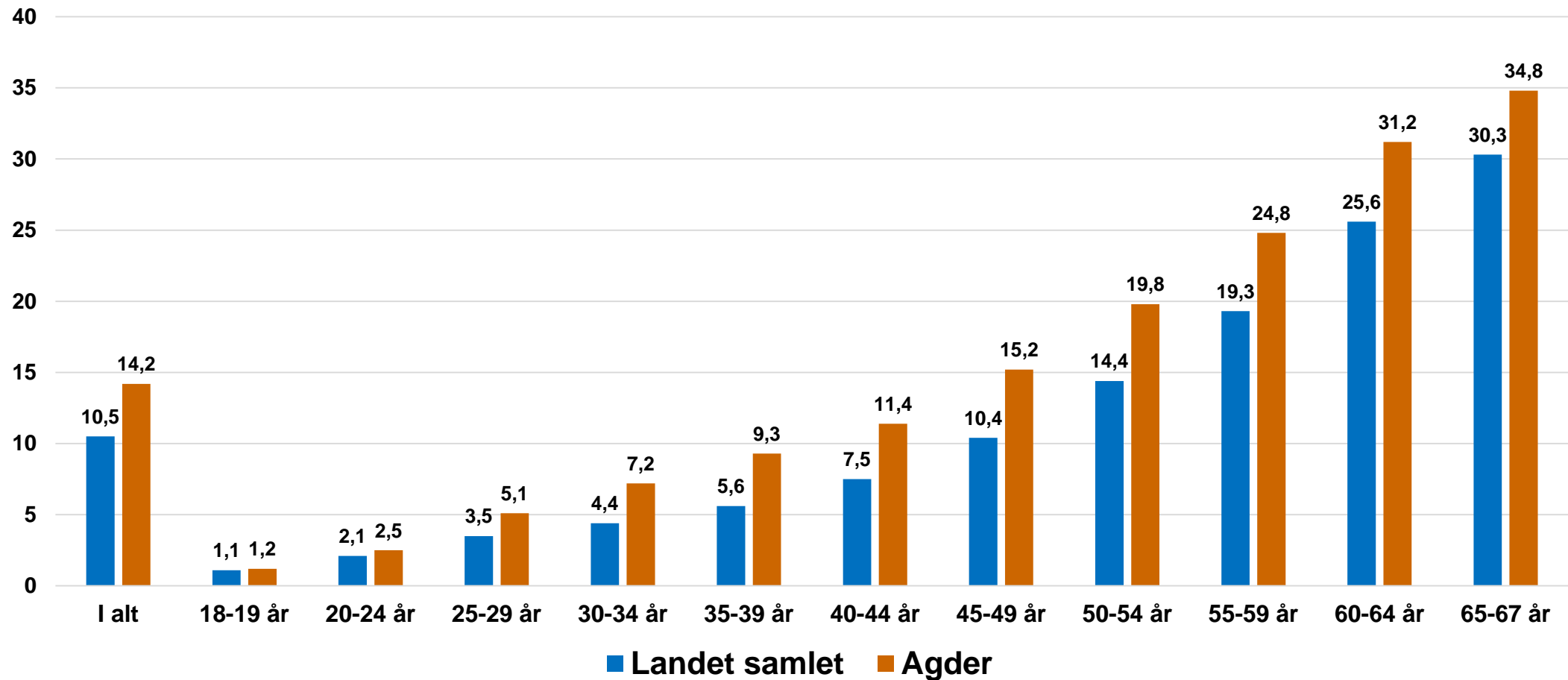
Nye mottakere av uføretrygd per 1000 ikke-ufør i befolkningen, etter kjønn og fylke. 1. kvartal-3. kvartal 2012-2021. Per 1000.

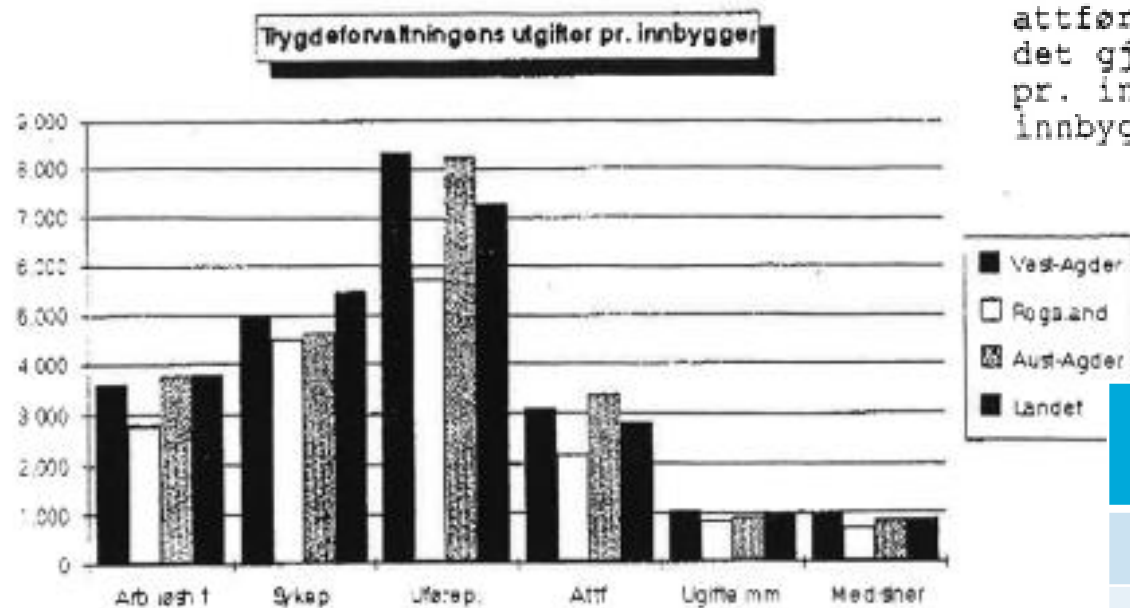
Andelen uførepensjonister i forskjellige aldersklasser pr. 31/12 -1992

Mottakere av uføretrygd som andel av befolkningen. Aldersfordelt. Pr. 30.09.2021

TRYGDEFORVALTNINGENS UTGIFTER I 1992.

På denne figuren er Rogaland tatt med sammen med Agder-fylkene og landet fordi Rogaland er et fylke som har hatt en helt annen utvikling i utgifter enn Agder-fylkene. Som en ser av figuren har Agder-fylkene betydelig høyere utgifter pr. innbygger enn Rogaland på alle områdene som er vist på figuren. Hvis en sammenlikner Agderfylkene med landet har disse fylkene større utgifter på områdene uførepensjon, attføring, ugifte og skilte forsørgere og på medisiner. Når det gjelder medisinförbruk har Rogaland utgifter på kr. 694 pr. innbygger, Aust-Agder har utgifter på kr. 845 pr. innbygger mens Vest-Agder er oppe i kr. 945 pr. innbygger.

Kilde: Trygdedirektørene i Aust-Agder og Vest-Agder.

Utbetalinger av trygd per innbygger (18-66 år)

	2020
Norge	64 100
Agder	76 820

Kilde; NAV

Trygd utbetalt i Agder 2020 var på 14,7 milliarder kroner. De største ytelsene var: Uføretrygd (51 %), Sykepenger (20 %), Arbeidsavklaringspenger (15 %) og Dagpenger (12 %)

Langtidssykemeldte

Langtidssykemeldte – over 8 uker pr.100 sykepengemottakere		
	1992	Indeks (1991=100)
Norge	39,1	97
Vest-Agder	41,0	96
Aust-Agder	42,6	99

Kilde; Hjulet 1993

Langtidssykemeldte – antall tilfeller over 8 uker som andel i prosent av alle sykefraværstilfeller (hele året)	
	2020
Norge	19
Agder	25

Agder har den høyeste andelen avsluttede sykefraværstilfeller med over 8 ukers varighet

Kilde; NAV

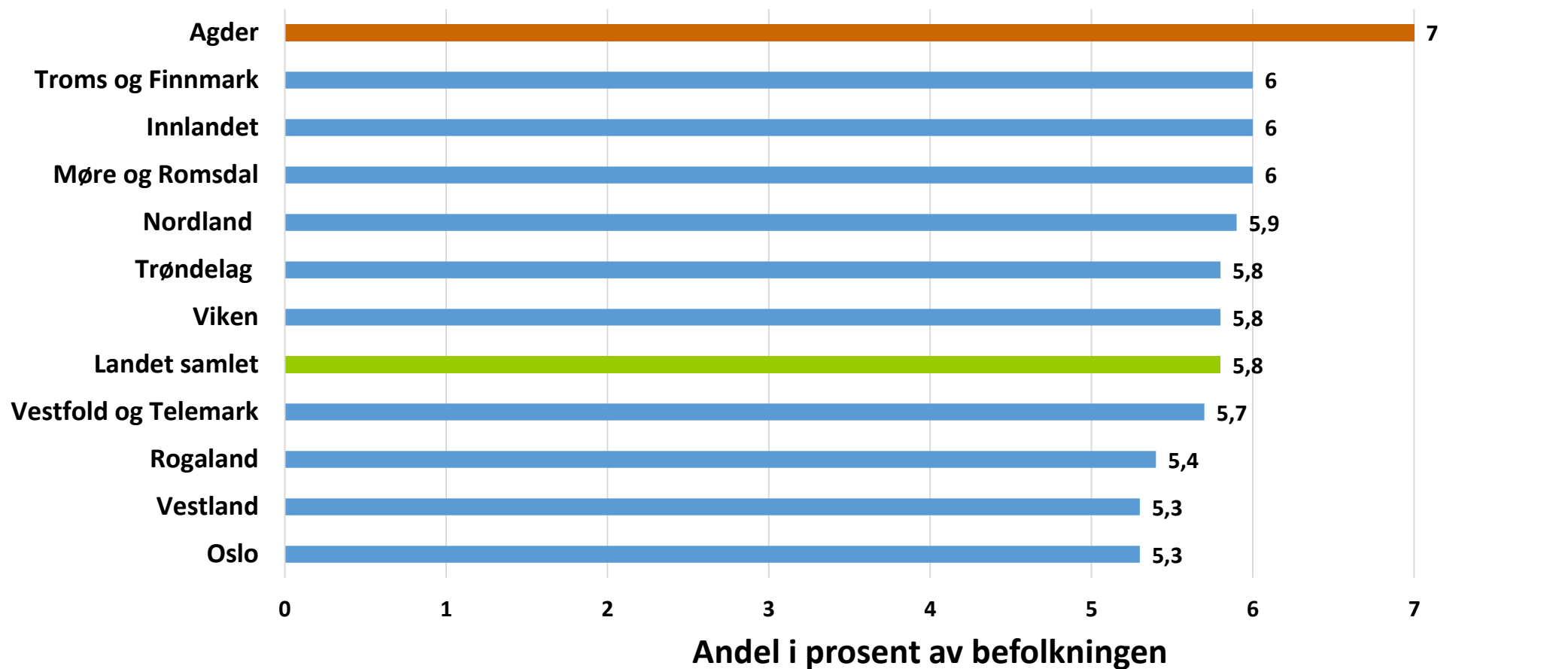
Attføring

Attføring per 1000 innbyggere 16-66 år		
	1992	Indeks (1991=100)
Norge	23,9	107
Vest-Agder	26,3	106
Aust-Agder	29,9	111

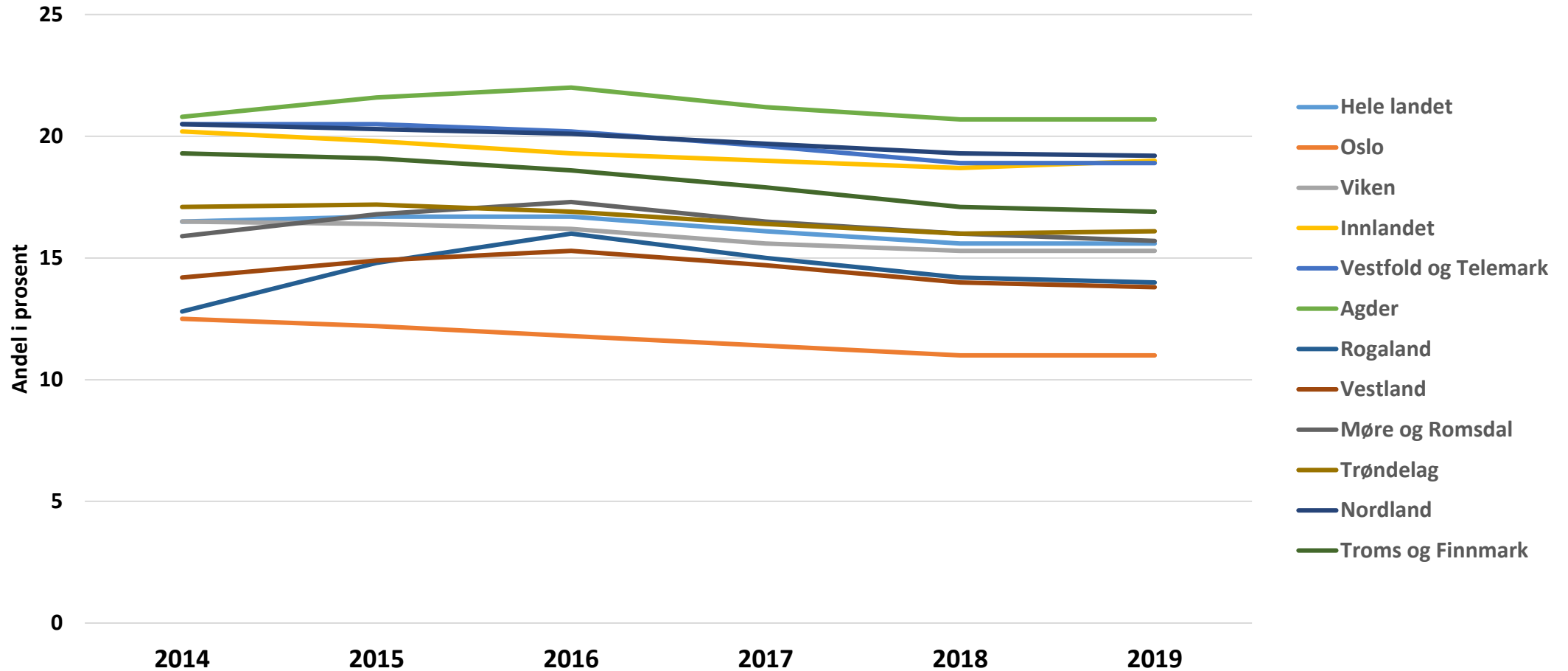
Kilde; Hjulet 1993

NB! Arbeidsavklaringspenger ble innført fra 1.3.2010, og erstattet da både tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger og attføringspenger.

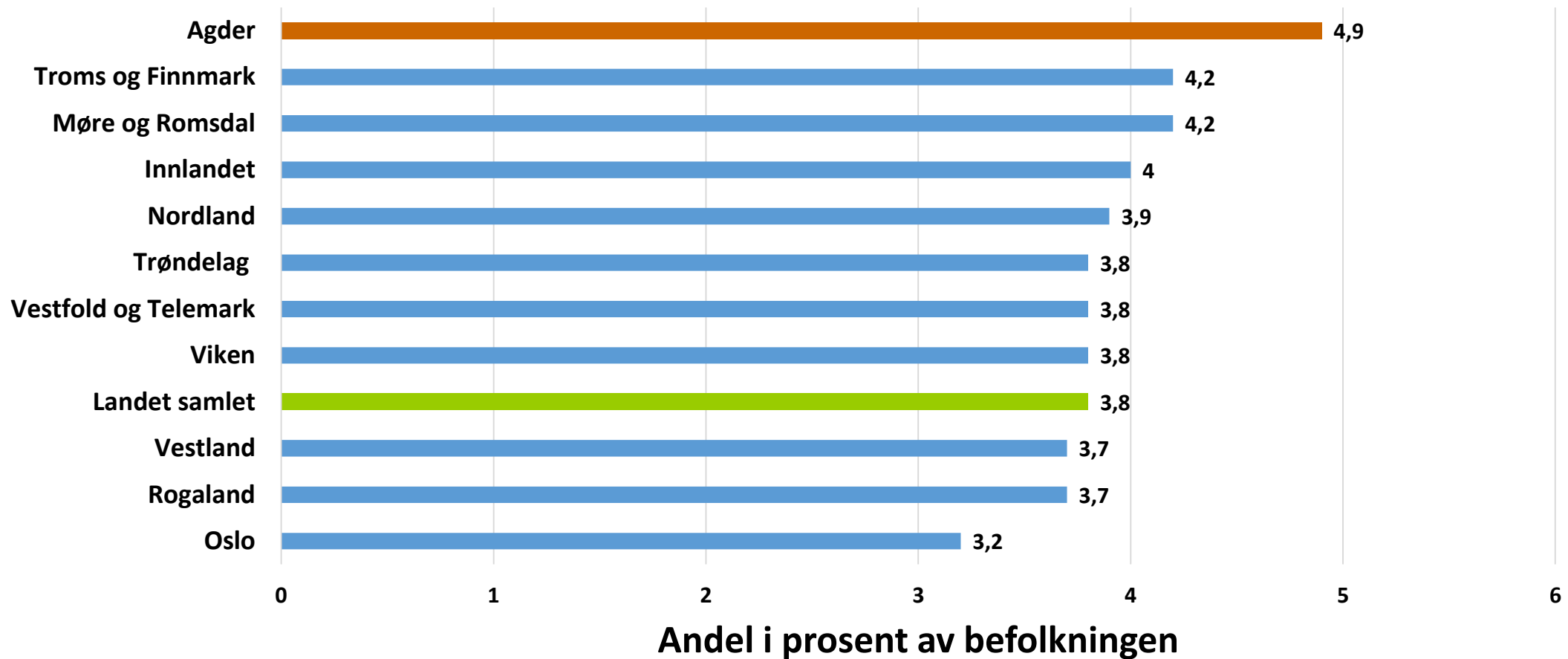
Personer med nedsatt arbeidsevne. Andel i prosent av befolkningen, alle alder. Desember 2021

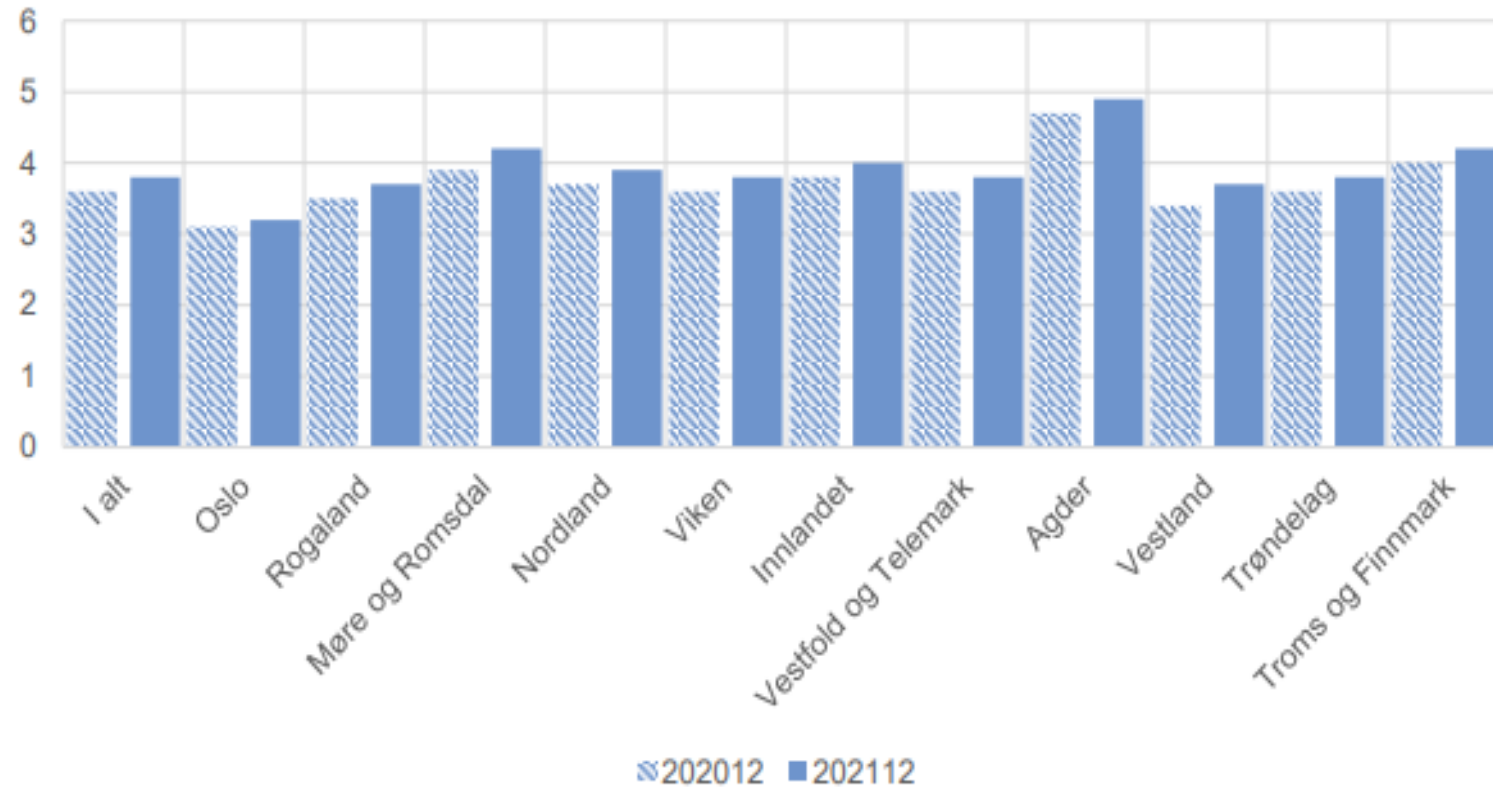
Mottakere av stønad til livsopphold, andel i prosent, 20 - 66 år, begge kjønn,

Mottakere av arbeidsavklaringspenger (AAP). Andel i prosent av befolkningen, alle alder. Desember 2021

Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Desember 2020 og desember 2021.

Kilde: NAV

Overgangstønad

Overgangsstønad - prosent av antall kvinner 20 -39 år:

	1992	Indeks (1991=100)
Norge	7,0	105,5
Vest-Agder	8,0	106,1
Aust-Agder	7,6	103,2

Kilde; Hjulet 1993

Antall kvinner med overgangsstønad og/ eller stønad til barnetilsyn, prosent av antall kvinner (20-44 år)

	2021	Indeks (2018=100)
Norge	1,4	86,2
Agder	1,7	88,7

Antall stønadsmottakere har falt

Kilde; NAV

Familieforhold

Enslige forsørgere

Enslige forsørgere (andel enslige blant barnetrygds mottakere) prosent

	1990	1991
Norge	18,3	19,4
Vest-Agder	15,1	16,2
Aust-Agder	16,1	17,2

Kilde; Hjulet 1993

Barn i alderen 0-17 år med mor eller far som er eneforsørger. Andelen barn 0-17 år som det utbetales utvidet barnetrygd for, i prosent av alle barn 0-17 år som det utbetales barnetrygd for.

	2020
Norge	14,8
Agder	15,4

Kilde, Norgeshelsa, NAV

Kriminalitet

Kriminalitet

Kriminalitet – lovbrudd pr. 10 000 innbyggere

	1990
Norge	814
Vest-Agder	871
Aust-Agder	744

Kilde; Statistisk årbok

Anmeldte lovbrudd per 1000 innbyggere

	2020
Norge	56
Agder	62,3

Kilde; Statistisk sentralbyrå, tabell 08485

Voldsanmeldelser

Voldsanmeldelser pr. 10 000 innbyggere:

Norge	26
Vest-Agder	23
Aust-Agder	23

Kilde; Statistisk årbok

Anmeldte lovbrudd, vold og mishandling per 1000 innbyggere

	2020
Norge	6,9
Agder	7,9

Kilde; Statistisk sentralbyrå, tabell 08485

Økonomiske strukturdata for Agder- fylkene

Brutto regionprodukt

Brutto regionprodukt pr. innbygger – NUTS 2 og NUTS regioner

		Indeks (Norge=100)
NUTS 2 (tilsvarer fylke)	Aust-Agder	77
	Vest-Agder	94
NUTS 3 (tilsvarer regioner)	Østre Agder/Indre Agder	59
	Sentrale Aust - Agder	87
	Kristiansandsområdet	103
	Vestre Agder	79

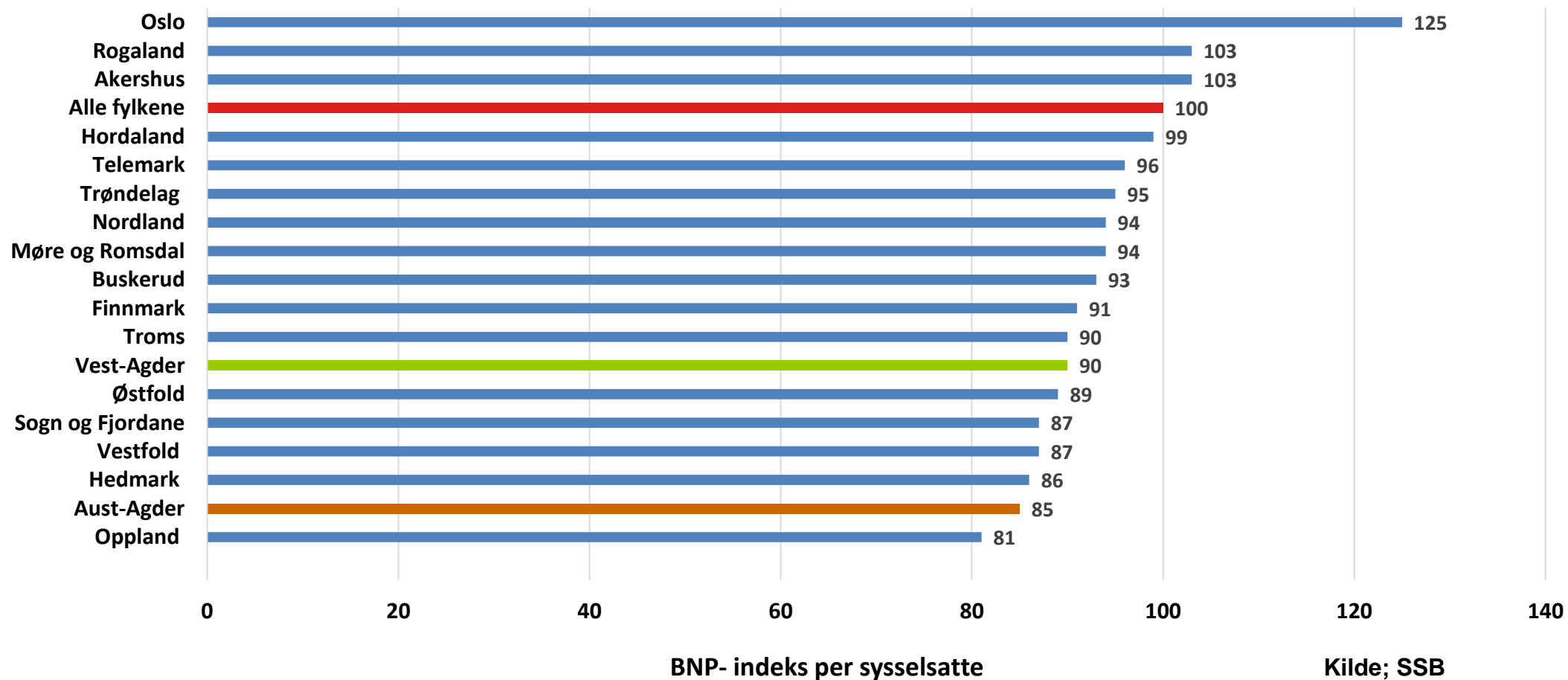
Kilde; Hjulet 1993

Fylkesfordelt nasjonalregnskap. BNP- indeks per sysselsatte

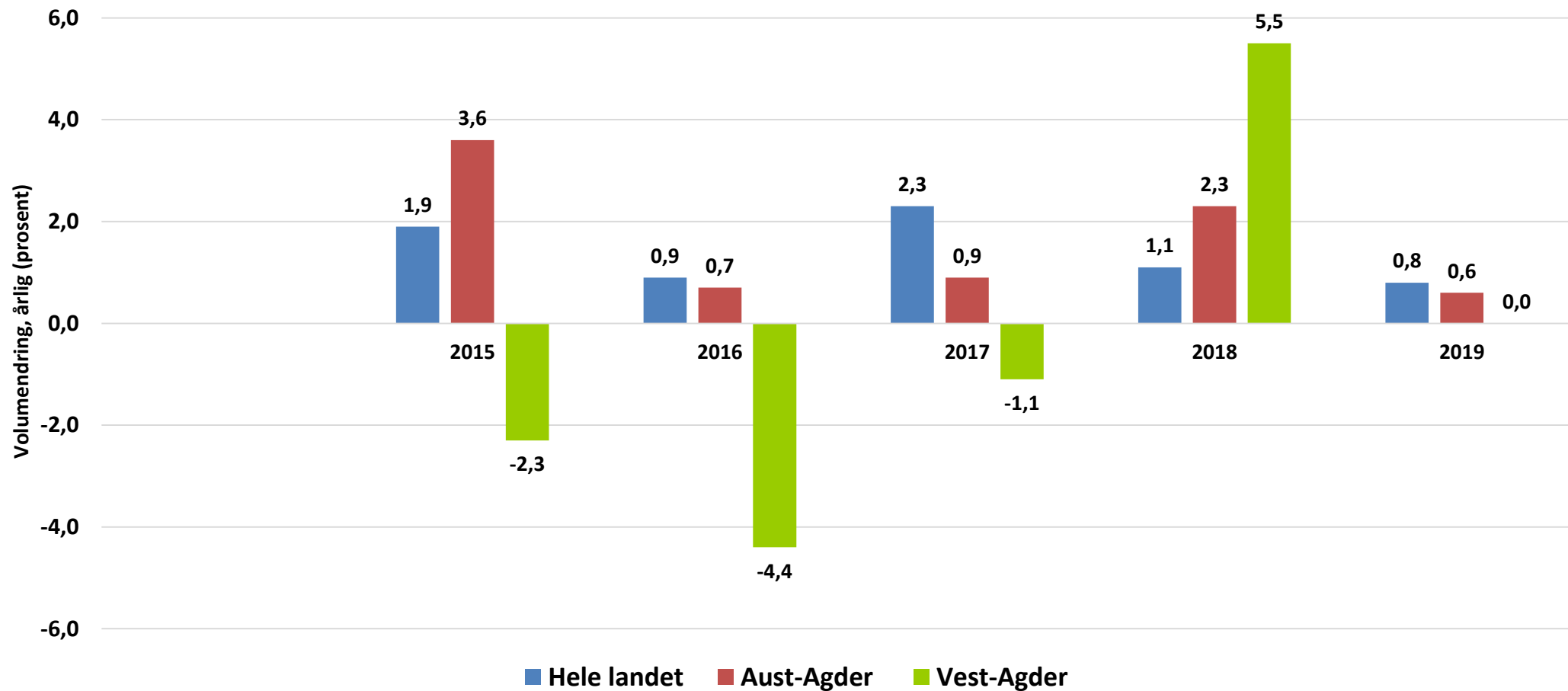
	Indeks (Alle fylker=100)	
	2018	2019
Aust-Agder	88	85
Vest-Agder	91	90

Kilde; Statistisk sentralbyrå, tabell 08485

Fylkesfordelt nasjonalregnskap.BNP- indeks per sysselsatte 2019

Fylkesfordelt nasjonalregnskap, alle næringer. Bruttoprodukt i basisverdi. Volumendring, årlig (prosent)

Befolkningsvekst

Årlig befolkningsvekst i prosent	
	1980-1990
Aust-Agder	0,74
Østre Agder/Indre Agder	0,25
Sentrale Aust - Agder	1,04
Vest-Agder	0,60
Kristiansandsområdet	0,84
Vestre Agder	0,20
Norge	0,38
	2015-2019
Agder	0,64
Norge	0,62

1980-1990; Både Aust-Agder og Vest-Agder har en befolkningsvekst på rundt det dobbelte av landsgjennomsnittet.

2015-2019; Høyere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet. 3,2% befolkningsvekst på Agder, mot 3,1% landet under ett.

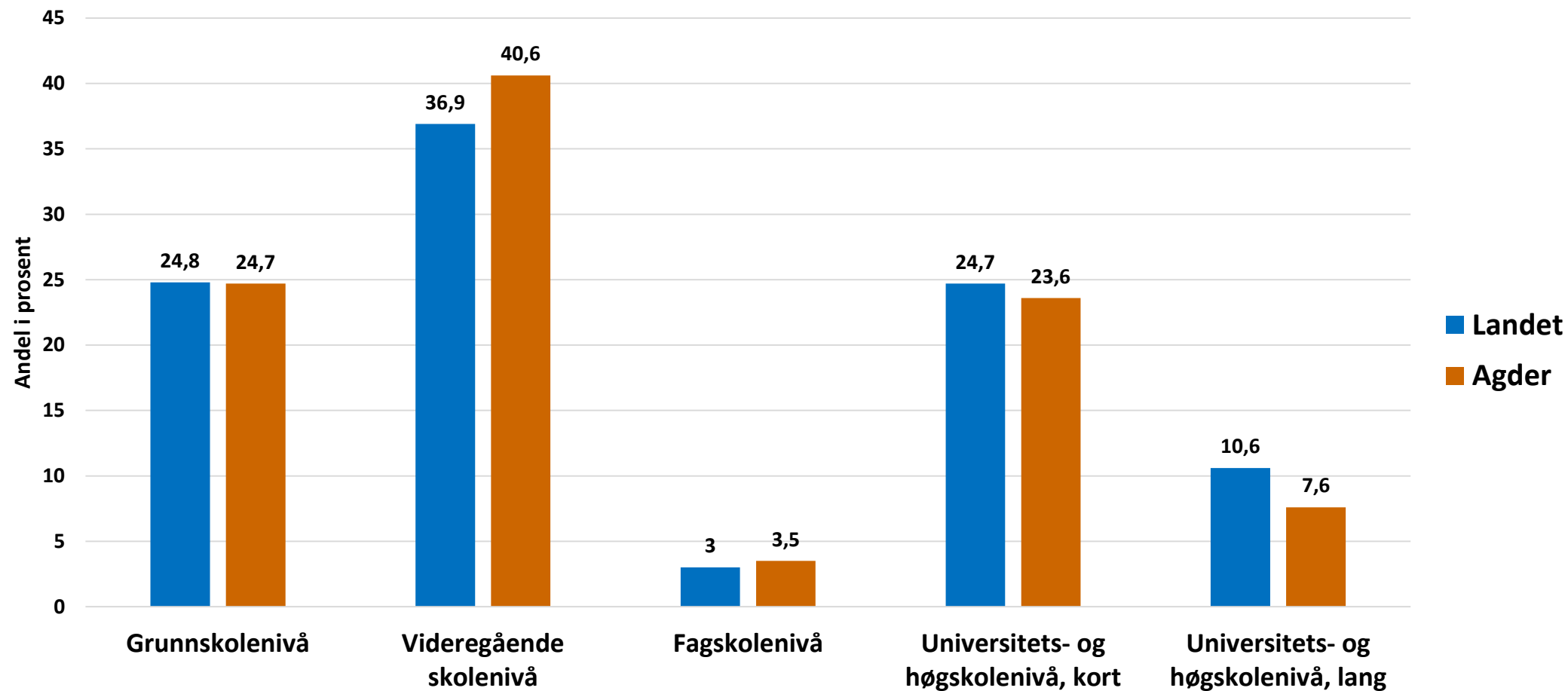
Utdanningsnivå

Andel personer over 16 år etter fullført utdanning		
	Videregående skole	Universitet/høyskole
Norge	50,8	17,2
Aust-Agder	53,8	16,0
Vest-Agder	54,8	16,6

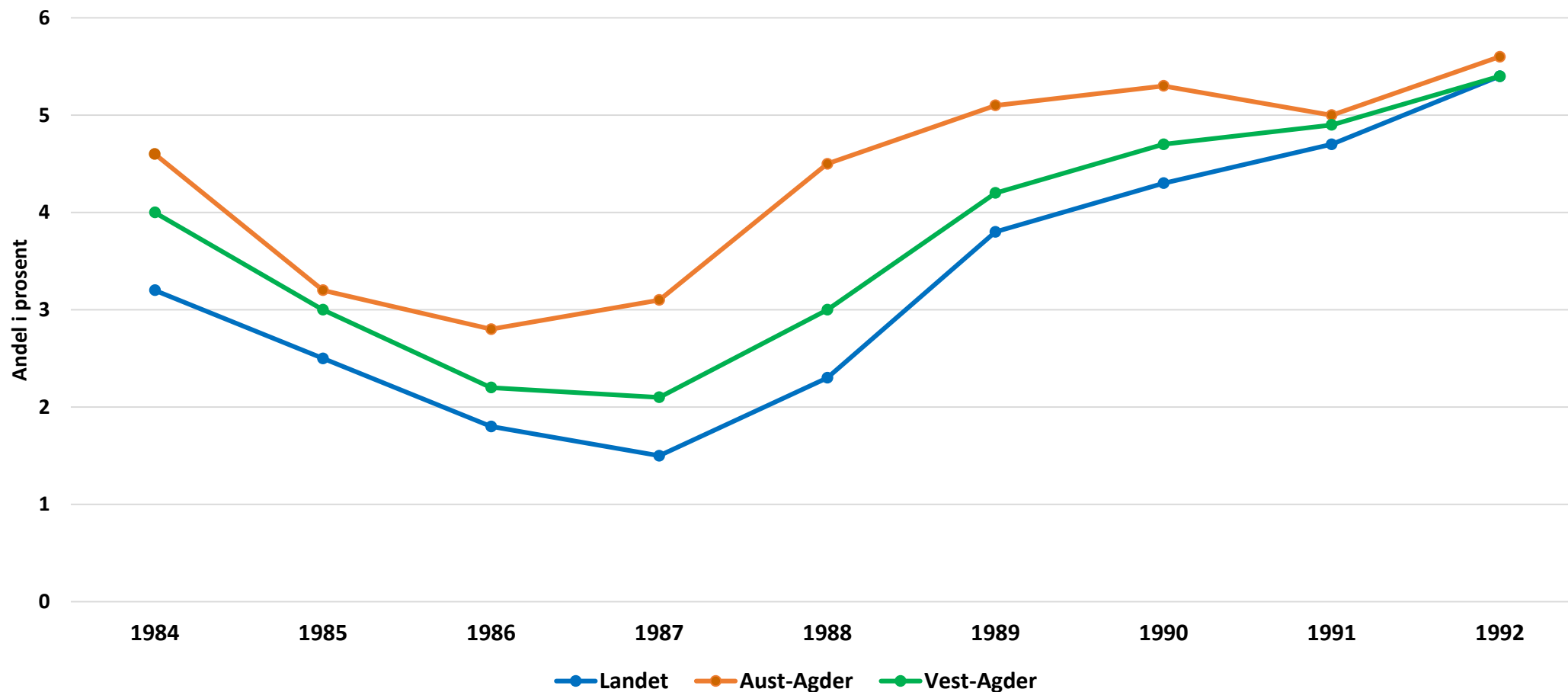
Andel personer over 16 år etter fullført utdanning (2020)		
	Videregående skole	Universitet/høyskole
Norge	36,9	35,3
Agder	40,6	31,2

Kilde; Statistisk sentralbyrå, tabell 09429

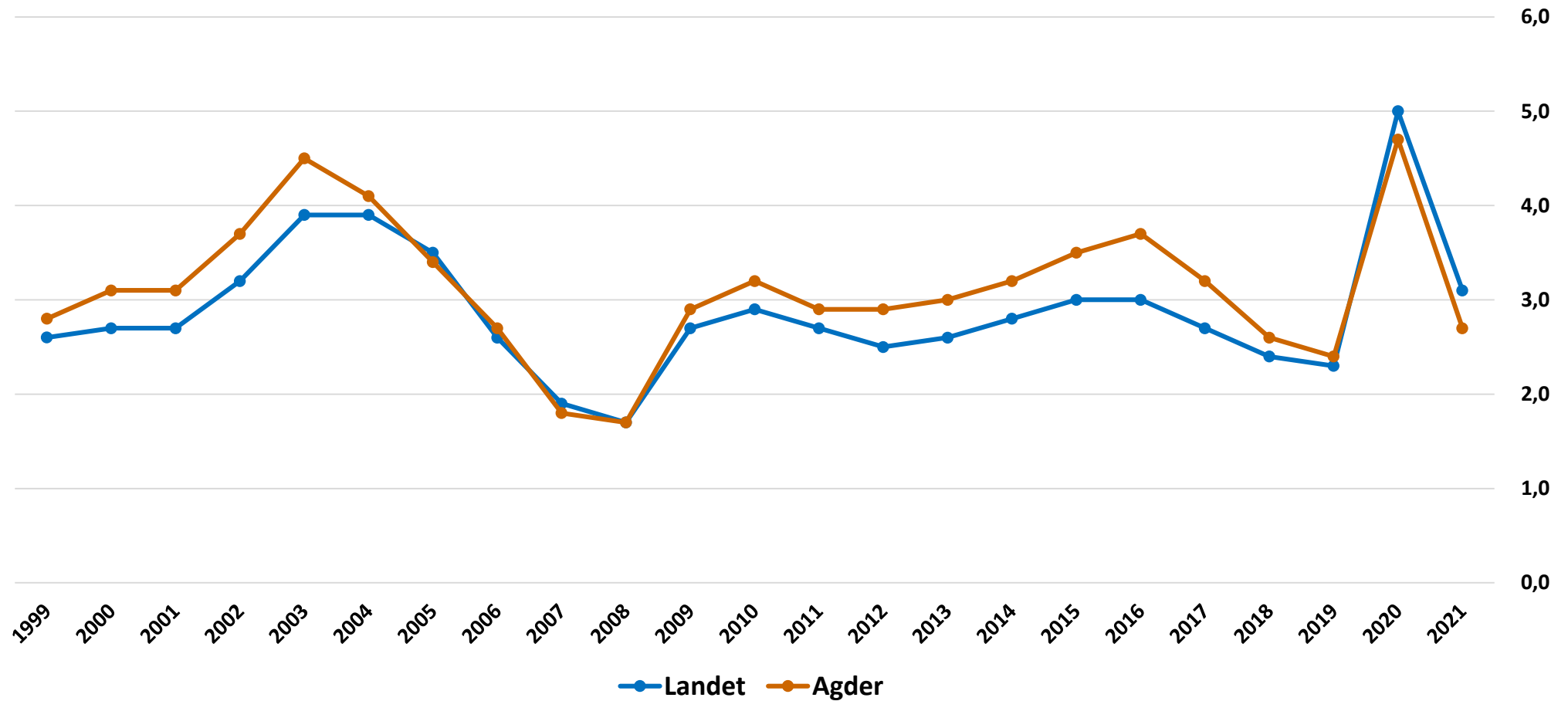
Utdanningsnivå, personer 16 år og over, 2020

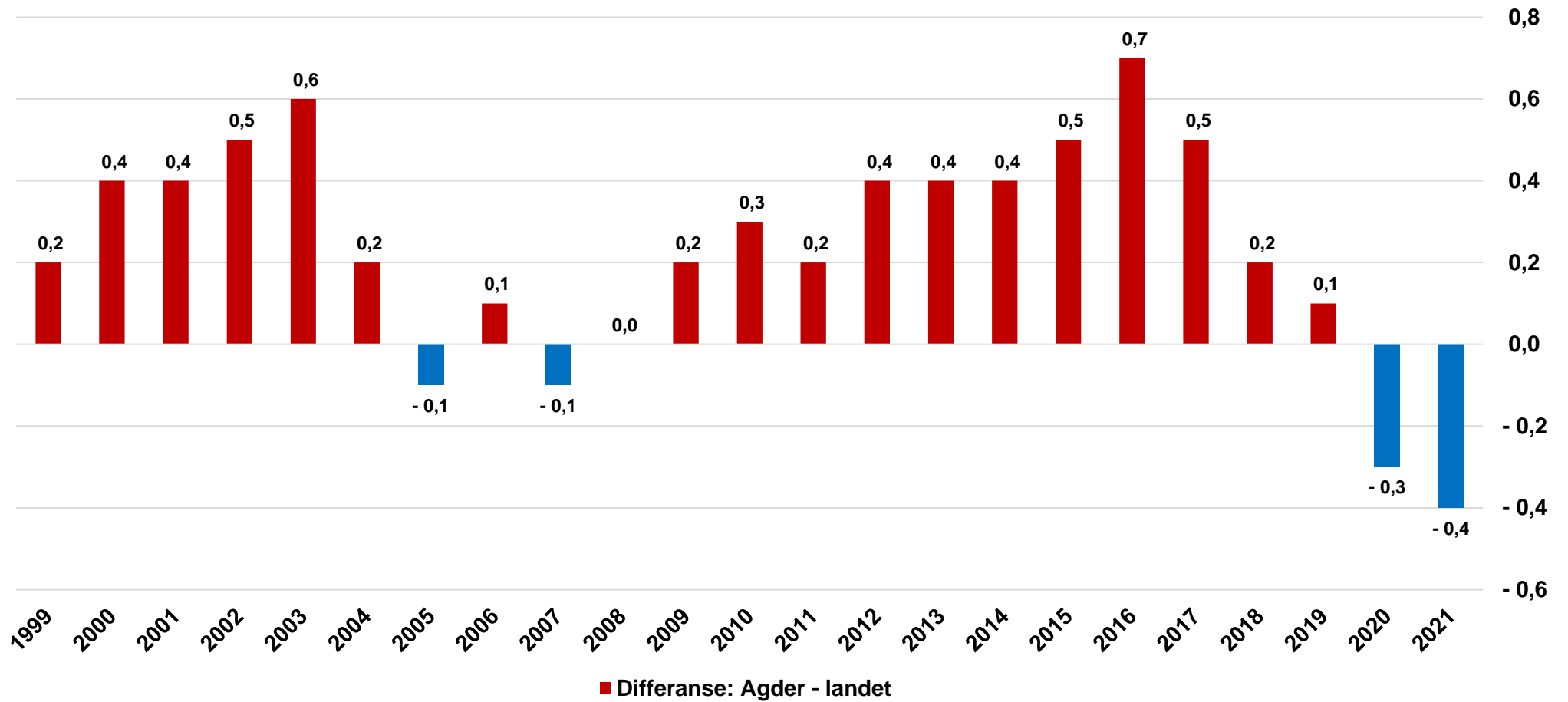
Registrerte ledige ved utgangen av måneden i prosent av arbeidsstyrken 1984-1992

Helt ledige i prosent av arbeidsstyrken, landet og Agder 1999 - 2021

Differansen i ledighet mellom landet og Agder 1999 - 2021 (røde stolper når ledigheten i Agder er høyere enn landet)

Inntekt

Nettoinntekt (kr.) per. innbygger (kommune og fylkesskatteligning)

	1990
Aust-Agder	71 042
Vest-Agder	74 160
Norge	81 519

Kilde; Statistisk årbok

Disponibel inntekt (kr.) per person

	2019
Aust-Agder	260 936
Vest-Agder	261 115
Norge	285 203

Kilde; Statistisk sentralbyrå, tabell 09797

Syssetting

Andel (prosent) kvinner som arbeider mer enn 30 timer pr. uke

	1985	1992
Norge	51,8	54,3
Aust-Agder	41,4	41,1
Vest-Agder	43,6	45,0

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk 1992.

Andel (prosent) av sysselsatte kvinner (15-74 år) som jobber 80 prosent eller mer

	2020
Norge	69,6
Agder	62,5

Kilde; Statistisk sentralbyrå, tabell 12540

Regional monitor levekår i Agder (2011)

Det finnes en del publikasjoner som viser samme trender som vist i denne presentasjonen.

Vi vet etter hvert mye om hvordan, men ikke nok om hvorfor!

